

OYUNLA RENKLENDİR HAYATI

Editör
Prof. Dr. Sinan AYAN

...Geleceğin Fikirleri...

ÖYUNLA RENKLENDİR HAYATI

Editör: Prof. Dr. Sinan AYAN

Yazarlar: Doç. Dr. Mehmet KATRANCI, Prof. Dr. Sinan AYAN, Dr. Öğr. Üyesi Mehmet ULAŞ,
Dr. Emrah ASLAN, Arş. Gör. Meryem GÜLHAN, Dr. Atilla ALTUN,
Dr. Öğr. Üyesi Murat ERGİN, Kader AYAN

ISBN: 978-605-81351-9-2

Copyright © Vizetek

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Vizetek Yayıncılık Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi'ne aittir. Vizetek Yayıncılık'ın izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı, elektronik, mekanik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.

Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

Sayın okuyucularımız, bandrolsüz yayınları satın almamanızı diliyoruz.

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarına aittir.

Yayın Koordinatörü: Ferit RESULOĞULLARI

Kapak Tasarımı & Mizanpaj: Sadık HANGÜL

- 1. Baskı:** Ankara - Ekim, 2016
- 2. Baskı:** Ankara - Ekim, 2017
- 3. Baskı:** Ankara - Eylül, 2018
- 4. Baskı:** Ankara - Ekim, 2020
- 5. Baskı:** Ankara - Aralık, 2021

Baskı: Ayrıntı Basım Yayım ve Matbaacılık Hizmetleri San. Tic. A.Ş.
Saray Mahallesi 126. Cadde No: 20/A Kahramankazan/ANKARA
Tel: 0 312 395 85 71

Yayıncı Sertifika No: 41575

Matbaa Sertifika No: 49599

Seyranbağları Mah. İncesu Cad. 10/2 Çankaya/ANKARA

Tel.: (0312) 482 00 11

Web: www.vizetek.com.tr

E-mail: vizetekiayincilik@gmail.com

*Eđer oyun iyice tanınır ve kavranırsa çocuğun filizlenen yaşamı ile
yetiřkin olgun tecrübesi birleřir ve biri diđerini teřvik eder.*

Friedrich Fröbel

EDİTÖR ÖNSÖZ

Oyun sadece bir serbest zaman faaliyeti ya da eğlence aracı değildir. Özellikle çocuklar üzerinde pek çok gizil etkisi vardır. Oyun; çocuğa yaşamın küçük bir kopyasını sunarak toplumsal rollerini sınaama imkânı sağlayıp kişiliğinin gelişmesine yardım eder, çocuğun duygusal, fiziksel ve zihinsel gelişimini destekleyerek; fiziksel beceri, duygusal - sosyal tavır ve alışkanlıklar kazandırır. İçerisinde barındırdığı kurallar sayesinde işbirliği geliştirme, sorgulayarak düşünme, değer aktarımı, saygılı olma, yardımlaşma, sorumluluk alma, kaybetmeyi kabullenme gibi daha pek çok olumlu kişilik özelliği kazandırır. Dewey açısından eğitim hayata hazırlık süreci değil, hayatın tam kendisidir. Eflatun ise çocuğun oyunla büyümesi gerektiğini belirtmiştir. Oyun özellikle okul öncesi ve ilkokul çağındaki çocuklar için içerisine bulunulan gelişim döneminin bir sonucu olarak iyi bir eğitim ve öğretim aracı, zihinlerde kilitli olan kapılar için eşsiz bir anahtardır.

Yeni neslin yaklaşık yarım asır önceki yaşlılarına nazaran daha hareketsiz oldukları bir gerçektir. Güçlü bir toplumun temeli o toplumu oluşturan sağlıklı, iyi yetişmiş ve karakter sahibi bireylerdir. Küçük yaşlardan itibaren çocukta görülen herhangi bir gelişim aksaklığı için önlem almak gereklidir. Bariz gelişim aksaklıklarının dışında ufak gerilikler ise en kolay çocuğun tamamen serbest ve rahat olduğu oyun ortamlarında fark edilmektedir. Bilim ve teknoloji alanlarındaki gelişmeler sağladıkları tüm kolaylıkların yanında kişiyi sedanter bir yaşam tarzına hızla adapte etmekte, kuşaklar arasında derin uçurumların oluşmasına neden olmaktadır. Elinizdeki kitabın yazılım amacı tam olarak söz konusu durumun aileler, öğretmenler ve toplumun diğer kesimini oluşturan bireylere, oyunun gelecekte mimar, mühendis, eğitimci, bilim insanı, siyasetçi gibi daha pek çok rolü üstlenecek çocuklarımızın büyüme döneminde yaratacağı etkiyi en sade biçimiyle anlatmak, oyunun eğitimsel boyutu konusunda farkındalık yaratmaktır.

Hikâyenin eğitici yönleri ve okuyucusunu içine çeken akıcı dilini göz önüne aldığımızda; çalışma arkadaşlarımla, çocuğa eğlenirken toplumsal kültürünü aktarma, yaşadığı topluma uyma, toplumsal rollerini deneyimleme fırsatı sunan, çocuğun fiziksel ve bilişsel gelişimine pek çok katkı sağlayan büyük bir kısmı hala canlılığını korusa da kimisi unutulmuş, kimisi de unutulmaya yüz tutmuş geleneksel çocuk oyunlarımızın en iyi öğretim yolunun böyle bir kitap olacağı fikrinin çıkış noktamız olması gerektiğini belirledik. Çalışmamıza katkısını ve desteğini esirgemeyen çalışma arkadaşlarıma ve öğrencilerime teşekkür ederim.

Prof. Dr. Sinan AYAN

Kırıkkale Üniversitesi

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM

1. OYUNUN TARİHSEL İÇERİĞİ.....	1
--	----------

2. BÖLÜM

2. OYUNUN ÇOCUK GELİŞİMİ ÜZERİNE ETKİSİ.....	9
2.1. Oyun.....	9
2.2. Günümüz Gelişmeleri ve Oyun	10
2.3. Oyunun Faydaları	12
2.4. Çocukların Gelişim Alanları ve Oyun Örnekleri	13
2.5. Oyun Etkinliği Planlarken Dikkat Edilecek Noktalar.....	13
2.6. Eğiticinin(Öğretmenin) Oyun Öğretimi Sırasında Dikkat Etmesi Gereken Noktalar..	13
2.7. Isındırıcı Oyun ve Hareketler	14
2.7.1. Yürüme Etkinlikleri	14
2.7.2. Koşma Etkinlikleri.....	15
2.8. Bilişsel Gelişim ve Oyun	15
2.8.1. Bilişsel Gelişime Katkı Sağlayan Örnek Oyunlar	17
2.8.1.1. Dokunma Oyunu.....	17
2.8.1.2. Meyveleri Toplayalım.....	18
2.8.1.3. Pandomin	19
2.8.1.4. Gölgeyin Uzunluğu	20
2.8.1.5. Kutudaki Kim?	21
2.9. Duygusal/Duyuşsal Gelişim ve Oyun.....	22
2.9.1. Duygusal/Duyuşsal Gelişime Katkı Sağlayan Örnek Oyunlar	22
2.9.1.1. Duygu Tekerleği	22
2.9.1.2. Ödünç Oyuncak	23
2.9.1.3. Köre Rehberlik	24
2.9.1.4. Bülbül Kafeste	24
2.10. Psikomotor/Fiziksel Gelişim ve Oyun.....	25
2.10.1. Psikomotor/Fiziksel Gelişime Katkı Sağlayan Örnek Oyunlar	26
2.10.1.1. Kurdele Bağlama Yarışması	26
2.10.1.2. Büyük ve Küçük Boncukları Toplayalım	27

2.10.1.3. Çömel Kurtul	28
2.10.1.4. Kaç Değişik Şekilde Yürüeybilirim?	28
2.10.1.5. Çorap Topakları	30
2.11. Sosyal Gelişim ve Oyun.....	30
2.11.1. Sosyal Gelişime Katkı Sağlayan Örnek Oyunlar.....	31
2.11.1.1. Gülme Oyunu.....	31
2.11.1.2. Sözcük Bulma Oyunu	32
2.11.1.3. Dans Eden Balık Oltası.....	33
2.11.1.4. Sayılar Orkestrası.....	34

3. BÖLÜM

3. OYUNUN DİL GELİŞİMİNE ETKİSİ.....	39
3.1. Dil Gelişimi.....	40
3.2. Sesbilim (Fonoloji)	41
3.3. Biçimbilim (Morfoloji)	45
3.4. Anlambilim (Semantik)	45
3.5. Söz Dizimi (Sentaks)	45
3.6. Kullanım Bilgisi (Edim bilim/pragmatik)	46
3.7. Temel Dil Gelişimi Kuramları	47
3.7.1. Davranışçı Kuram.....	47
3.7.2. Doğuşancı (Linguistik) Kuram	48
3.7.3. Bilişsel Kuram	49
3.7.4. Sosyo Kültürel - Etkileşimci Kuram.....	50
3.8. Oyunun Dil Gelişimi Açısından Önemi.....	52
3.9. Temel Eğitimde Dil Etkinlikleri.....	55
3.10. Dil Gelişimini Desteklemeye Yönelik Örnek Oyun ve Etkinlikler	57
3.10.1. Düşünelim, Tahmin Edelim	57
3.10.2. Manav Sahibi.....	57
3.10.3. Cümle Tamamlama	58
3.10.4. Elimde ne var?	58
3.10.5. Aslan nerede?.....	59
3.10.6. Hikâye Oluşturuyorum	60
3.10.7. Zıp Zıp Kelime	60

3.10.8. Sıcak Sandalye.....	61
3.10.9. Pazar-Market Oyunu.....	61
3.10.10. İşte Elim Nerede Eşim?	62
3.10.11. Alfabe Oyunu	63
3.10.12. Anagram.....	63
3.10.13. Sözcüğü Yakala.....	63
3.10.14. Cümle Oluştur.....	64
3.10.15. Deyimleri Bul	64
3.10.16. Canlanan Atasözleri	64
3.10.17. Heceleme	65
3.10.18. Bir Cümle De Sen Söyle	65
3.10.19. Haydi Anlat	65
3.10.20. Hikâye Zarları	66

4. BÖLÜM

4. OYUNUN SOSYAL GELİŞİME ETKİSİ.....	73
4.1. Oyun ve Sosyoloji.....	77
4.2. Çocuk ve Oyun İlişkisi	81
4.3. Sosyalleşme: Kültürlenme ve Dil Gelişimi	82
4.4. Vatandaşlık ve Katılım.....	85
4.5. Sonuç	89
EK 1	93
“Onu” Sakın Söyleme.....	93
Çiçek Bahçesi	94
EK 2	95
Yürü! Dur! El Çırp! Zıpla!	95
Pekala!	95

5. BÖLÜM

5. EĞİTİM SÜRECİNDE OYUNUN YERİ VE ÖNEMİ.....	97
5.1. Eğitsel Oyunun Tanımı ve Önemi.....	100
5.2. Eğitsel Oyunun Sınıflandırılması.....	103

5.3. Eğitsel Oyunlar Seçilirken Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar	107
5.4. Oyun Örnekleri	109
5.4.1. Köprü altından top geçirmek	109
5.4.2. Son adamı yakalama	109
5.4.3. Zıp-zıldır	109
5.4.4. Joker oyunu.....	110
5.4.5. Komut oyunu	111
5.4.6. Sayıcılar yarışı	111
5.4.7. Atlama ipi oyun örnekleri	112

6. BÖLÜM

6. ÖZEL EĞİTİME GEREKSİNİM DUYAN ÖĞRENCİLER İÇİN OYUNUN YERİ VE ÖNEMİ.....119

6.1. Özel Gereksinimli Çocuklarda Neden Oyun?	119
6.2. Zihinsel Engelli Çocuklar ve Oyun	120
6.3. Otizmli Çocuklar ve Oyun.....	121
6.4. Down Sendromlu Çocuklar ve Oyun.....	123
6.5. Görme Engelli Çocuklar ve Oyun	123
6.6. İşitme Engelli Çocuklar ve Oyun.....	125
6.7. Bedensel Engelli Çocuklar ve Oyun.....	126
6.8. Özel Gereksinimli Çocuklarda Oyunun Faydaları.....	127
6.9. Özel Eğitime Gereksinim Duyan Çocuklar İçin Oyun Örnekleri.....	129
6.9.1. Çember Aktivitesi	129
6.9.2. Bayrağı Yakala.....	132
6.9.3. Sopayı Dengede Tut.....	134
6.9.4. Sembolik Bayrak	137
6.9.5. Patlat Onu	139
6.9.6. Dönen Top	141
6.9.7. Bayrak Kapmaca.....	143
6.9.8. Makarna Balon Voleybolu	145
6.9.9. Mini Voleybol	148
6.9.10. Paraşüt Etkinliği.....	150
6.9.11. Volkan Patlaması	151

6.9.12. Kartopu	153
6.9.13. Vur ve Düşür	155
6.9.14. Kovala ve Ebele	157
6.9.15. Vur ve Ebele.....	159
6.9.16. Uyarlanmış Masa Tenisi (Polybat)	161

7. BÖLÜM

7. OYUN ÖĞRETİMİNDE YENİ BİR YAKLAŞIM OLARAK HİKÂYE YOLUYLA OYUN ÖĞRETİMİ..... 169

7.1. Ezgi'nin Doğum Gününde Gelen Cd.....	171
7.2. Gözbebek'in Merakı	179
7.3. Cerenin Köy Macerası	184
7.4. Ceyli'nin Oyun Macerası.....	188
7.5. Körebe.....	191
7.6. Leyla'nın Misafirleri	195
7.7. Oyun İle Başlayan Dostluk.....	198
7.8. Babaannemin Oyunu.....	202
7.9. Sıla'nın Oyun Heyecanı.....	206
7.10. Elif'in Oyunu	209
7.11. Beni O Güne Götür Topaç.....	213
7.12. Taşlarla Gelen Mutluluk Cumbut.....	216
7.13. Çelik Çomak	218